

Skolfastigheter i Stockholm AB
Box 47311
100 74 Stockholm

SISAB – Avtal angående bilpool

Konkurrensverkets beslut

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) har brutit mot annonseringsplikten i 7 kap. 1 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (ÄLOU).

Skäl för beslutet

Ni har gjort otillåtna direktupphandlingar genom att teckna avtal med SunFleet Car Sharing AB/First Rent a Car AB (Sunfleet) den 31 januari 2011 respektive den 30 januari 2015 utan annonsering trots att detta krävdes. Avtalen gäller köp av bilpool.

Detta säger regelverket

Från och med den 1 januari 2017 gäller den nya lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Enligt övergångsbestämmelserna ska ÄLOU tillämpas på alla upphandlingar som påbörjats före den 1 januari 2017. De granskade avtalen ingicks 2011 respektive 2015. Därför gäller ÄLOU. En bedömning enligt de nya reglerna skulle dock leda till samma resultat.

När ni genomför en offentlig upphandling ska den som huvudregel annonseras enligt 7 kap. 1 § ÄLOU så att alla leverantörer har möjlighet att lämna anbud eller ansöka om att lämna anbud. Undantag från skyldigheten att annonsera framgår av 4 kap. 5-9 §§ ÄLOU.

För att avgöra vilka bestämmelser i ÄLOU som är tillämpliga måste ni beräkna värdet av kontraktet. Tröskelvärdena enligt 3 kap. 1 § ÄLOU avgör om en upphandling ska följa de direktivstyrda reglerna eller de nationella reglerna i 15 kap. ÄLOU. Värdet av kontraktet ska uppskattas till det totala belopp som kan komma att betalas. Options- och förlängningsklausuler ska beaktas som om de utnyttjats. Detta följer av 3 kap. 3 § ÄLOU.

Enligt 3 kap. 9 § ÄLOU ska värdet på varukontrakt som löper på obestämd tid beräknas genom att månadskostnaden multipliceras med 48. När kontraktsvärdet överskrider tröskelvärdet ska upphandlingen som huvudregel göras enligt 4 kap. ÄLOU.

Gränsen för när en direktupphandling kan anses vara tillåten uppgick till 287 965 kr år 2011 respektive 505 800 kr år 2015.

Konkurrensverkets utredning

Efter ett tips om att ni köpt bilpool från Sunfleet utan att annonsera startade vi en utredning.

Ni har berättat för oss att ni i februari 2007 upphandlade ett avtal om bilpool. Ni tecknade därefter ett avtal om fem bilar med Sunfleet. Avtalstiden var tre plus ett år, som längst till januari 2011. Ni uppskattade värdet av upphandlingen till 1 754 800 kr.

I oktober 2010 påbörjade ni en ny upphandling. Eftersom den nya upphandlingen inte hann bli färdig innan avtalet med Sunfleet löpte ut tecknade ni ett förlängningsavtal med Sunfleet den 31 januari 2011. Avtalet har därefter förnyats automatiskt varje månad och fortsatt att löpa sedan dess.

I början av 2015 hade ert behov av bilar ökat. Ni tecknade därför ett tilläggsavtal med Sunfleet om ytterligare sex bilar den 30 januari 2015. Avtalet är ett tillsvidareavtal som löper än idag.

Ni anger att arbetet med den nya upphandlingen har blivit nedprioriterat av olika skäl, bland annat på grund av personalomsättning och betungande överprövningar. Upphandlingen har annonserats två gånger, i december 2014 och i augusti 2015, men fått avbrytas båda gångerna. Den första gången avbröt ni på grund av felaktigheter i utvärderingsmodellen. Den andra gången eftersom ni gjorde bedömningen att upphandlingen bröt mot ett ägardirektiv som Stockholms Stadshus meddelat i januari 2015. Enligt ägardirektivet ska bilpool upphandlas centralt i staden. Någon central upphandling har ännu inte gjorts.

Enligt era uppgifter har kostnaden för bilpoolen per år varit följande:

Sunfleet	
År	Kostnad
2011	960 796
2012	479 383
2013	482 064
2014	527 207
2015	1 110 904
2016	1 809 923

Vår utredning har visat att ni mellan 2011 och 2016 har direktupphandlat bilpool från Sunfleet till en total kostnad av drygt fem miljoner kronor. Kontrakten som ni har tecknat är tillsvidarekontrakt. Kostnaden för bilpoolen har överstigit direktupphandlingsgränsen för vart och ett av åren under denna tid.¹

Eftersom avtalen löper på obestämd tid ska kontraktsvärdet beräknas genom att multiplicera månadskostnaden med 48. Månadsavgiften för bilpoolen uppgår enligt avtalet till åtminstone 48 970 kr (fast avgift och minimidebitering för fem manuellt växlade fordon). Kontraktsvärdet för avtalet som tecknats 2011 blir därför 2 350 560 kr (48 970 kr x 48). Det tilläggsavtal som ni tecknade 2015 omfattar ytterligare sex bilar. Kontraktsvärdet uppgår här till åtminstone 2 820 672 kr (58 764 kr x 48). Kontraktens beräknade värde överstiger därmed de tröskelvärden som gällde vid avtalens tecknande.²

Ni har fått tillfälle att yttra er över vårt utkast till beslut och har inte haft något att invända. Däremot har ni velat förtydliga att ni under en del av den aktuella perioden varit bundna av ett ägardirektiv beträffande central upphandling av fordonshantering. Enligt ägardirektivet är SISAB förhindrat att genomföra en egen upphandling av bilpool, det ska istället ske centralt i staden. Ett sådant avtal beräknas nu vara klart för er att avropa mot vid årsskiftet 2017/2018. Ni har därför för avsikt att successivt avveckla avtalet med SunFleet innan dess, för att sedan ansluta er till det centrala avtalet.

Konkurrensverkets bedömning

Några undantag från skyldigheten att annonsera era köp enligt 4 kap. 5-9 §§ ÄLOU har inte framkommit.

¹ Gränsen för direktupphandling uppgick till 287 965 kr år 2011, 284 631 kr år 2012 och 2013, 270 964 kr år 2014 t.o.m. den 30 juni, 505 800 kr år 2014 fr.o.m. den 1 juli och 534 890 kr år 2016.

² Tröskelvärdet för kommunal upphandling av varor och tjänster som omfattas av ÄLOU uppgick till 1 919 771 kr år 2011 och 1 806 427 kr år 2015.

Genom att ni inte har annonserat era köp av bilpool har konkurrensen snedvridits och andra potentiella leverantörer har inte haft möjlighet att tävla om kontrakten. Vi ser särskilt allvarligt på det faktum att ni underlåtit att upphandla bilpool under sex år.

Konkurrensverkets tillsyn

Vi har i uppdrag att utöva tillsyn över upphandlingslagstiftningen och bidra till en effektiv offentlig upphandling. Tillsynen bedrivs bland annat genom tillsynsbeslut eller ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 17 kap. 1 § ÄLOU.

En ansökan om upphandlingsskadeavgift ska göras inom ett år från det att det aktuella avtalet eller avtalen ingicks. Eftersom denna tid har passerat för aktuella avtal har vi istället valt att fatta detta tillsynsbeslut och därmed rikta kritik mot SISAB.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit Karin Montelius.

Karin Lunning

Karin Montelius

HUR MAN ÖVERKLAGAR, bilaga 1

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats